

Terschellings Oerol 2003 kreeg een bewogen horizon: een artistiek verslag

Terschellings Oerol kent jaarlijks een thema dat de locatie, haar bewoners en de eilandproblematiek centraal stelt. Het thema spiegelt de emoties in de samenleving en de historische belevenis van het landschap af aan de wereldproblematiek. De thematiek is van belang, omdat op deze wijze het festival een rode draad krijgt. Oerol is daardoor niet slechts een periode waarin de toevallig op de markt aanwezige voorstellingen worden geprogrammeerd.

Veel theatermakers en beeldend kunstenaars hebben zich laten inspireren door het thema '*Een Bewogen Horizon*'. Meer dan de helft van de voorstellingen was gekoppeld aan de thematiek. Het gevolg was een festival met een mooie dramatische lijn, waarin de zoektocht naar het eigen, naar de oorsprong en het thuisland centraal stond. De jaarlijkse zoektocht van de eilander naar een nieuwe vaargeul op weg naar zijn eiland. Het onderwaterlandschap is altijd in beweging en veroorzaakt de consequente verandering die de eilander dwingt altijd weer zijn weg huiswaarts aan te passen: *Een bewogen horizon*.

Binnen ons veelzijdige programma gedijt de werkplaatsfunctie goed. Jonge theatermakers laten zich graag inspireren door de thematiek, zij zijn altijd op zoek naar een aanreikpunt. Als ze daarnaast gestimuleerd raken door een omgeving waarin gerenommeerde gezelschappen en professionele theatermakers het niveau bepalen, bevordert dat hun inzet en gemotiveerdheid. En daar is het Oerol om te doen.

De resultaten in 2003 waren dan ook opvallend te noemen. De Marokkaanse Belg Ben Benaouisse maakte een drietal indrukwekkende installaties: Invasif-3. Het drietal bestond uit een met persoonlijke relikwieën ingerichte stal en twee installaties in het Terschellinger landschap: een zwarte fontein en een zwarte tempel, Mekka, die op een afgelegen locatie gesitueerd was. Deze coproductie met Victoria uit Gent krijgt in 2004 een vervolg. Maar ook de voorstellingen van Polly Maggoo (Op hoop van zegen), Odd Enjinears (Kletter, touw, tijd en palen), Elien van den Hoek (Hoog Bezoek), Buffo-operamakers (de Operafabriek), Tournée (Angela Vicario) en Drie Naakte Mannen (Sleurhut) waren successen van de werkplaats en werden door de pers lovend ontvangen.

De programmering van Terschellings Oerol wordt steeds meer gekenmerkt door jonge honden. Lotte van den Berg en La Melis waren in 2002 nog successen in de werkplaats, in 2003 waren zij opgenomen in de reguliere programmering. Zowel de pers als het publiek was zeer te spreken over hun voorstellingen.

Circolando was een jonge club uit Portugal die voor het eerst in West Europa tourde. In Nederland was hun voorstelling Giroflé alleen op Oerol te zien. De voorstelling is door het publiek goed ontvangen, al klonk er een voorzichtige kritische noot. De voorstelling was bij vlagen wat traag en er deden zich een aantal herhalingen voor, waardoor de voorstelling aan kracht inboette. De club heeft hoe dan ook uitnodigingen op zak van een aantal collega-festivals in Nederland. Zij zullen komende zomer zeker op meer internationale festivals te zien zijn.

Een ander zeer succesvolle jonge club was de Thesele Compagnie uit Soweto in Zuid Afrika. De voorstelling Mupaku stond op een klein verschaald weilandje, centraal op het eiland. De voorstelling van regisseur Tom Roos gaf een prachtig beeld van de strubbelingen binnen de besloten dorpsgemeenschap van Soweto. Met thema's als overspel, honger en dood was Mupaku was een van die uitzonderlijke politieke performances op het festival.

Zo ook Freebirds, een Zuid-Afrikaanse voorstelling in coproductie met het Nederlandse Waterhuis waarin de Aids-problematiek aan de orde werd gesteld. Zuid-Afrikaanse en Nederlandse jongeren hiphopten of hun leven er van afhing, terwijl op de duinen een rij figuren naderde in traditionele Afrikaanse dansstijl. Het waren de aids-doden: de dramatische voorstelling schrikte niet terug voor het verbeelden van harde waarheden. Het verhaal van Freebirds hing soms uit het lood en de show gaf iets te snel het hete tempo op.

Toch beklifde het drama, vooral als er in fladderende kostuums moest worden opgebokst tegen regen en wind.

Van heel andere orde was de voorstelling Nagras van De Onderneming uit Vlaanderen. Voor Nagras bewerkten de makers een filmscenario van Marcel Pagnol met een bedrieglijk simpel plot: een jager die een vrouw vangt en vervolgens boer wordt. In het bos bij West Terschelling werd deze voorstelling de absolute publiekslieveling. De vijf acteurs doken met aanstekelijke vrolijkheid in de karakters van het verhaal. Het ging leven als ware het een metafoor voor de evolutie van de mens - van de jacht naar de landbouw.

Het festival werd in 2003 tevens gekenmerkt door de mogelijkheden die locatietheater bood aan klassiek drama. In schuren, stallen en in het bos waren stukken van Ibsen, Büchner en Daniil Charms te zien. Herman Heijermans zelfs met twee stukken. De Nederlandse pers kon haar lofuitingen niet onder stoelen en banken steken en prezen de veelzijdigheid van het programma in 2003.

Teksttheater is daarnaast een nieuw fenomeen in de programmering van Terschellings Oerol. Zo speelde Polly Maggoo 'Op hoop van zegen' van Herman Heijermans en bracht Els Inc van dezelfde schrijver 'Ora et labora' in een boerenschuur. Deze unieke locaties zorgden voor extra emotie waardoor de voorstellingen publieksfavorieten werden. Vooral de wijze waarop de verhalen waren herschreven en allerlei eilandanekdotes in het stuk waren verwerkt zorgde voor ontroering bij eilanders en bezoekers. Maar ook de voorstellingen van Inés Sauer, Kees Roorda, Toneelgroep de Appel en Tournée zorgden voor veel poëzie in de schuurtjes van Oerol.

Kester Freriks schreef dan ook niet voor niets:

'Theater gebracht zoals op Oerol heeft zijn kracht te danken aan de vernieuwing. De boerenschuren bieden ruimte aan toneel dat ter plaatse gemaakt wordt, ver van de uitgesleten normen van het vaste land. Telkens is Mulder weer in staat belangwekkend theater te brengen dat ondenkbaar zou zijn zonder de unieke positie die het eiland bezit.'

De dans wint elk jaar aan kracht op Oerol. Beppie Blankert maakte in 2003 een veel besproken Odyssee op de uitgestrekte zandvlakte van de Noordsvaarder. Wat Oerol betreft had de locatie meer uitgebuit kunnen worden, waardoor de dansvoorstelling op dit afgebakende stuk terrein het locatiegericht denken meer recht had gedaan.

Guy Weizman van Club Guy & Roni maakte een intieme maar zwarte dansvoorstelling in een vervallen schuur. Het was ontroerend te zien dat het publiek de emoties soms niet de baas kon. Men was duidelijk geraakt door expressie van deze Israëliër die, met zijn soms erg zwarte voorstelling, een aanklacht indiende tegen de geweldvolle omgeving waar hij vandaan komt.

De voorstelling van La Melis was veel luchtiger. In een kitscherig neplandschap ontmoetten twee dansers elkaar die streven naar een perfecte relatie in een perfecte omgeving. Deze nepomgeving stortte snel in elkaar en het flinterdunne geluk bleek lucht. La Melis was een bijzondere verschijning in het Terschellinger landschap en een graag geziene gaste bij het Oerolpubliek. Het zal dan ook niet de laatste keer geweest zijn dat zij hier een productie heeft uitgebracht.

StrakStuk van Sjoerd Wagenaar was een hit. De sublieme dans in het kantelende decor was dan wel geen locatieproductie, maar Oerol is er trots op deze productie te hebben gestimuleerd en er toe te hebben bijgedragen dat de productie nu veel buitenlandse aandacht geniet.

Groupe ZUR werd in de Volkskrant de hemel in geprezen. Vanuit heel Europa kwamen internationale collega's de voorstelling bekijken vanwege de bijzondere setting in bos en duin. Het was een wandeling waarbij het publiek verrast werd door witte schimmen, projecties, vreemde geluiden, watergordijnen en al wat het landschap kan vervreemden. De zinsbegoocheling werd bedwelmend wanneer projecties oplichtten op watergordijnen en ja-

knikkers met lampen en vreemde muziek je de oriëntatie kwijt deden raken. Ieder beeld was een ode aan de droom en aan de vergankelijkheid. Het festival werd met deze voorstelling fenomenaal geopend, aldus De Volkskrant.

Het Museum Of Modern Oddities van Neil Thomas uit Australië richtte in een oude boerenstal een tentoonstelling in onder de naam 'The Twigs of Terschelling'. Allerlei gebruiksvoorwerpen, opgedoken op eilander zolders of uit fietsenschuurtjes kregen een nieuwe betekenis. Hiermee gaven de conservatoren van dit unieke museum een nieuwe betekenis aan het traditionele denken over musea en cultuur. Bij vlaggen was een bezoek hilarisch, ook zette het de bezoekers aan het denken. Men beseftte dat een museum meer kan zijn dan een plek waar men cultuur verzamelt.

Het Groene Strand was weer de plek bij uitstek voor een internationaal wereldmuziekprogramma. Op straat kwam men de meest uiteenlopende artiesten van verschillend pluimage tegen. Born in a Taxi uit Australië, Genie Génétic uit Frankrijk, Cirque Artikuss uit Duitsland, Biyaku uit de USA, Kim Potter en Sharon Mahoney uit Canada, Teatro Due Mondi uit Brazilië en de populaire Snuff Puppets uit Australië.

Ook in de beeldende kunst kreeg het internationale karakter van Oerol vorm. Zo waren er indrukwekkende installaties van Apostolis Zoletakis uit Griekenland en Alejandro Propato uit Argentinië en het veelgeprezen vlaggenproject van de Britse Angus Watt. Ook het werk van Yaël Artsi uit Israël kreeg veel aandacht van publiek en pers. Dadara bouwde een schip met de naam Fools Ark op de Noordsvaarder. Het was een soort tempel waaromheen zich dagelijks allerlei rituelen afspeelden. Op de slotavond werd het schip aan de goden geofferd, omringd door een prachtig vuurwerk.

Exclusief voor Oerol maakten vijf in Fryslân woonachtige kunstenaars de manifestatie 'HorizonTaal'. Oerol had de beeldend kunstenaars gevraagd om met de thematiek van 2003 als bril naar het eilander landschap te kijken.

Door het zeer late tijdstip van zekerheid rond de subsidie verstrekking was het lastig om de manifestatie goed in te bedden in het Oerolprogramma. Het gevolg was dat de verschillende over het eiland verspreide installaties en beelden als los zand aan elkaar hingen. Het publiek ervoer het zodoende niet als manifestatie maar als op zichzelf staande objecten.

Desalniettemin was de actie om Friese beeldend kunstenaars meer bij Oerol te betrekken geslaagd te noemen.

Samengevat kan worden gesteld dat Oerol 2003 een succes was. Ondanks de moeilijkheden in de aanloop, veroorzaakt door de magere financiering van het festival, waren zowel de organisatie als de artiesten blij met een goede afloop. Veel theatermakers gingen dan wel licht berooid naar huis (het gezelschap van Kees Roorda hield b.v. per voorstelling €127 over na aftrek van alle kosten), het warme enthousiasme van de Oerolbezoekers en de overdonderende pers maakte veel goed.

Het is echter een wrange constatering dat het festival jaarlijks van ijsschots naar ijsschots springt terwijl het water langzaam opwarmt. Ondanks het grote enthousiasme bij theatermakers en beeldend kunstenaars pakken de donkere wolken zich boven het festival samen.

Joop Mulder,
Artistiek directeur Oerol.